

Naznanilo.

Začasni odbor učiteljskega društva za Kranjsko vljudno vabi vse družnike

k prvemu vstanovnemu vélikemu zboru,

kteri bode v sredo po veliki noči, 31. t. m. v 2. sobi 3. razreda c. k. normalke v Ljubljani.

Začetek je ob 9. uri dopoldne.

Opravljeni red je ta le:

1. Sporočilo in naznanilo o delavnosti osnovalnega odbora in o sedanjem družbinem stanu.
2. Razgovori, kako naj se ljudski učitelj **véde** po novi šolski postavi.
3. Posamesni nasvetje družnikov.
4. Pravilna volitev družbinega pervosednika, blagajnika in osem drugih odbornikov.

Verli družniki, vdeležite se tega zbora prav obilno!

Za osnovalni odbor

Andrej Praprotnik.

Dopisi in novice.

Iz ptujskega okraja. Učiteljsko društvo ptujskega okraja je imelo 4. sušca t. l. svoj 1 shod. Pristopilo je 24 učiteljev, kteri so izvolili društveni odbor. Drugi shod bode v četrtek 8. mal. travna t. l. na Ptuj v sobi 3. razreda mestne glavne šole.

Govorilo se bode:

- a) o kazavnem poduku;
- b) o telovadbi v ljudskih šolah;
- c) o posledkih slovniškega poduka v 1. razredu ljudskih šol in
- d) o sredstvih za podučevanje, potrebnih za ljudske šole.

Učitelji, kateri želé govoriti o enem ali drugem teh predmetov, naj se pred shodom oglašé pri ravnatelju.

Vsakoverstni, šolstvo ali učiteljstvo zadevajoči nasvetje ali predlogi se naznanjajo po §. 20. društvenih pravil pismeno osem dni pred shodom ravnatelju pri sv. Barbari v Halozah.

Vljudno vabimo vse gg. učitelje ptujskega okraja, da pristopijo k temu društvu, in da naznanijo svoj pristop pismeno po §. 11. društvenih pravil.

Tudi druge prijatelje šol in šolstva vljudno vabimo, da pristopijo k temu društvu.

Društveno ravnateljstvo.

Iz savinske doline. Kar dopisnik „Učit. Tovarš“ od sv. Križa v 4. l. listu naznanja, je resnica. Res je, da je dosti takih ne samo v njegovem, ampak tudi v drugih krajih, kateri terdijo in posiliti hočejo, da otročé precej ko v šolo stopi in ga učitelj nekoliko lepšega obnašanja privadi, že ob enem mora tudi vse druge znanosti umeti in znati. Dosti jih je, ki otroka pošiljajo v šolo samo zavoljo nadlege, da mlajšim domá ne kljubuje in da se jim spod nog spravi; precej ko je pa otrok v šolo zapisan in večkrat le samo šolski prah povoha — se starši ne brigajo dovolj zanj in na otroka že poprej malo, potem pa nič ne pazijo, češ: sej hodi v šolo! Učitelji naj po tem čudeže delajo, in na enkrat iz otroka enako podobarju iz lipovega debela ali štora — lepo podobo izobrazijo. Dosti se govori, malo ali nič pa stori; šola na deželi ne bode vspeha imela, dokler se bodo postavle samo dajale, pa ne spolnovale, in dokler starši ne bodo podpirali učitelja. Zastonj je v šoli praznemu zidovju govoriti. Duhovni in učitelji združeno iščejo na vse strani pomoči, da bi zaterli to slabo navado, pa kamor se obernejo, dobé le malo podpore. Gotovo moral bi učitelj pri svoji borni plači še plačevati svojega žandarma, ki bi otroke v šolo gonil. — Dolgo že serkamo čisto juho, kateri se pravi „poterplenka“, in dolgo si že mažemo boleča pleča z mastjo „Geduld“ in čakamo, da se preženejo tamni oblaki in da se nam odpre zagrinjalo, za katerim je skrita naša boljša prihodnost, toda upanja ni kaj veliko.

Iz Zatičine. Letošnje zimo moramo pohvaliti, da otrokom ne brani v šolo hoditi. Pri nas hodijo učenci prav redno v šolo; pa še ena reč je, ki tu pri nas otroke res na šolo veže. Naš nevtrudljivi gospod kaplan, g. Gr. J a k e l j, so pravi prijatelj mladine in šole, ter skoro vsaki dan pridejo k otrokom v šolo. To zeló spodbuja otroke, da pridno hodijo v šolo. Otroci se radi oklenejo tistega, ki jih ljubi. Sploh šolo to pospešuje, ako večkrat kdo v šolo pride. Pred nekaj časom so bili pri nas v šoli g. grof A v e r s p e r g, c. k. predstojnik litijskega okraja. Obljubili so nam prijazni g. grof, da bodo še prišli v šolo. Ko otroci in starši vidijo, da je takim gospodom šola pri sercu, jih to gotovo spodbuja, da vedno bolj čistajo in cenijo vrednost šol!

Praznik sv. Cirila in Metoda je tukajšnja mladina prav praznično praznovala. V torek 9. t. m. zjutraj o pol osmih se zberejo vsakdanji in nedeljski učenci in učenke, vseh skupaj 228, v šoli. Po-

tem gredo v cerkev k sv. maši, pri kateri lepo pojó. K pesmi od sv. Cirila in Metoda: „Dve lepi zvezde svetite“, so tukajšnji g. fajmošter, ki so naredili že marsikteri lepi napev, nalašč za ta dan zložili lep napev, ki vam ga tukaj priložim za „Tovarsša.“*)

Iz Velikih Lašč na Dolenskem. Dovolí „Tovarsš!“ da ti tudi jaz enkrat nekoliko verstíc iz našega kraja pošljem; tudi v prihodnje ti bodem še kaj pisal, ako ti bo drago.***) 27. preteč. meseca so prišli naš blagorodni gospod c. k. okrajni glavar po svojem poslu v našo okolico in mimogredé so pogledali tudi v šolo. Oglasé se naj prej k meni z željo, da bi jim pokazal učiteljevo sobo. Tù nama (g. učitelju in meni) na dolgo in široko razkládajo novo šolsko postavo, kako da naj tudi zánajprej spoštujemo duhovščino, da naj postavno in zvesto opravljamo svojo službo itd. Dalje nama c. k. okrajni glavar tudi pripovedujejo, da so bukvice „Instruction für Schullehrer“ od prvega marca t. l. neveljavne in da imamo pričakovati druga vodila, po kojih se potem ravnati imamo. Po kateri poti jih bomo li dobili?***) Pripovedovali so nam potem omenjeni gospod tudi to, da ostane tukaj učni jezik brez izjemno zmerom slovenski.¹⁾

Gospod dopisnik J. iz Gorenškega toži v 4. listu t. l. o svojih pičlih dohodkih, in pravi, da lahko našteje veliko učiteljev, kateri tožujejo in tožujejo za svoje že takó pičle krajcarje, in vendar morajo pri vsem tem še dostikrat prav pohlevno čakati, da dobé kak repar za svoje potrebščine. Tudi jaz priterjujem temu dopisniku, ker sem že sam kaj takega skusil, kajti pretekli so meseci, ko mi ni krajcar v žepu nagajal; sedaj pa, hvala Bogu! sem že na boljšem; čeravno je plačilo res majhno, vendar se mi vse na tanko in o pravem času odrajuje, kar se imam posebno zahvaliti tukajšnjemu županu g. Janezu Tomšiču.

Iz Gorice. (*Postava veljavna za pokn. grofijo Goriško in Gradiščansko zastran šolskega nadgledstva.*) S privolitvijo deželnega zbora pokn. Moje grofije Gor. in Grad. ukazujem tako-le:

I. Krajno (domače) šolsko nadgledstvo.

§. 1. Ljudske šole, ktere se vzdržujejo popolnoma ali le nekoliko na državne, deželne ali občinske stroške, h katerim se štejejo vsakdanjske šole, potem šole za daljno odgojitev in ženske delavniške šole, vodi in nadgleduje krajno šolsko svetovalstvo.

§. 2. Krajno šolsko svetovalstvo je sestavljeno iz cerkvenih, šolskih in občinskih zastopnikov. Razen teh stopi kakor ud v krajno šolsko svetovalstvo šolski patron in se vdeležuje njegovih pomenkov osebno ali po namestnikih z glasovalno pravico.

§. 3. Cerkevni zastopniki v šolskem okrajnem svetovalstvu so dušni pastirji tiste mladine, ktera je šoli odkazana.

*) Hvala!

Vredn.

**) Gotovo da!

Vredn.

***) Po tej poti, kar smo do sedaj dobivali od okrajnega šolskega ogledništva, bodemo dobivali tudi za naprej.

Vredn.

1) Kteri pa?

Vredn.

Kjer sta dva ali je več dušnih pastirjev istega verozakona, določi cerkvena viša gosposka tistega, ki ima kakor ud stopiti v krajno šolsko svetovalstvo. Za čuvanje verskih zadev izraelitiške mladosti stopi v krajno šolsko svetovalstvo tisti zastopnik, katerega verska občina izvoli.

§. 4. Šolski zastopnik v krajnem šolskem svetovalstvu je vodja (učitelj, in, če je v šoli več učiteljev, vodja, ali prvi učitelj).

Ako spada pod krajno šolsko svetovalstvo več šol, stopi v krajno šolsko svetovalstvo vodja tiste šole, ki je po njeni stopinji med vsemi prvi, in če so šole enake stopinje, vodja, katerega izvoli učiteljska skupščina. Vendar se pa tudi vdeležujejo vodji drugih šol posvetovanj šolskega krajnega svetovalstva s posvetovavnim glasom, ako se kaj obravnava o šolah, v katerih so oni.

§. 5. Občinske zastopnike v šolsko svetovalstvo voli občinsko svetovalstvo in, če spada k isti šoli več krajin ali njih delov, shod dotičnih občinskih zastopstev. Teh zastopnikov ima biti najmanj troje, k večemu pet. Koliko jih ima biti, določi okrajno šolsko svetovalstvo z ozirom na to, da mora biti mogoče, da so zastopane v okrajnem svetovalstvu vse razne vere.

Voli se po absolutni večini glasov za šest let; vendar stopi po treh letih polovica, in če je število liho (polež), večje število udov iz svetovalstva.

Zopetna volitev je dopuščena. Poverh tega izbere občinsko zastopstvo dva namestnika.

§. 6. Voliti se sme vsak, ki sme biti voljen v občinsko zastopstvo k šolskemu krajnemu svetovalstvu spadajoče občine. Kdor izgubi pravico do volitve, ima tudi stopiti iz krajnega šolskega svetovalstva.

Volitvi v krajno šolsko svetovalstvo se sme odreči le tisti, ki ima pravico odreči se volitvi v občinsko zastopstvo, ali kateri je bil v zadnjih šestih letih šolski svetovalec. Kdor brez upravičenja ne sprejme volitve, kaznuje ga okrajno šolsko svetovalstvo z globo od 10—50 g.

Globa (denarna kazen) se porabi za šolske potrebe.

§. 7. Kraje, v katerih je več šol, sme občinsko zastopstvo z dovoljenjem okrajnega šolskega svetovalstva v več šolskih okrožij razdeliti. V tem primerljivi se postavi za vsako šolsko okrožje posebno krajno šolsko svetovalstvo po predstojajočih določbah.

§. 8. Krajno šolsko svetovalstvo skerbi za to, da se spolnujejo šolske postave in ukazi višjih šolskih oblastnij in da se šolstvo v kraju dostojno in primerno vredi.

Krajno šolsko svetovalstvo ima zlasti:

- a) skerbeti, da dobivajo učitelji plačo brez prikratbe od meseca do meseca;
- b) da oskerbujejo krajno šolsko premoženje, ako ga šola ima, in šolsko ustanovsko premoženje, ako v vstanovih zastran tega drugačnih določeb ni;
- c) da pazijo na šolsko poslopje, šolska posestva in šolsko orodje, in da derzé inventar o tem;

- d) da določujejo zastran oprostitve od šolnine;
- e) da preskerbujejo šolske bukve in drugo podporo za revne učence, nakupujejo in ohranjajo šolsko orodje, potrebne pomočke za poduk in druge šolske potrebe.

(Dalje prih.)

Iz Ljubljane. 28. preteč. m. so gimnazijalci v čitalnici imeli besedo na slavo Vodniku in Prešernu. Vsi, ki so bili pri tej slovesnosti, so kar enoglasno hvalili verlo obnašanje naše nadepolne mladine. Čisti dohodek te besede, ki je bil namenjen za Vodnikov spominek, je dal 210 gold. Slava!

— Naš France Gerbec je šel v Prago, kamur ga je poklicalo vodstvo národnega gledišča. Škoda, da verli skladatelj in pevec ni mogel dobiti dostojnega mesta v domačiji.

— 4. in 5. t. m. je bilo prvo letošnje spraševanje v mestni glavni šoli pri sv. Jakobu, in akoravno spraševanje v prvi polovici šolskega leta ni navadno očitno, je bilo vendar oba dneva mnogo poslušalcev v šoli, kar kaže, da je šolskih prijateljev vedno več med nami.

— Katoliška družba v Ljubljani se je 3. tega meseca ustanovila.

— „Juri s pušo“ v Terstu in „Brencelj“ v Ljubljani streljata in pikata, kakor sta obljubila. — Tudi drugi snopič „Pod lipo“ je prišel na svetlo, in ima zopet mnogo podučnega in kratkočasnega blagá. Natisi drugega snopiča so sedaj že skoro vsi spečani, in vendar prihajajo še vsak dan nova naročila. Ako se objavi naj manj še 200 naročnikov, se bo napravilo za nje primerno število natisov.

— Začasna postava o šolskem nadzorstvu ima če dalje več opovir. Dunajski mestni zbor, pa tudi na spodnjem in zgornjem Avstrijskem in drugod nočejo se vdeleževati pri zverševanju te postave. Linški škof je zoper odmaknjenje duhovstva od šolskega nadzorstva pri c. k. poglavarstvu oddal oporeko; briksenski škof pa je vsem duhovnom prepovedal častne službe sprejemati pri novih šolskih nadzornih vradnijah. Tudi deželni odbor na Kranjskem je sklenil, da c. k. skupnemu ministerstvu izroči protest proti začasni postavi o šolskem nadzoru in da se ne vdeleži izpeljavanja tega ukaza, v katero ga je c. k. deželno predsedstvo povabilo. — Minister uka je državnemu zboru predložil postavo o ljudski šoli. Na to se je besedovalo o sistemizaciji služeb, ki se imajo na državne stroške oddajati in o deželnih in okrajnih šolskih svetovalstvih. Postava je obveljala. Slovenci, Tirolci in Poljaki so glasovali proti njej. Tudi že dunajski šolski časniki skerbé, kaj bo vse iz tega. — Sam Bog vé, kdaj in kako se bodo razmotale in ustanovile toliko važne šolske in učiteljske zadeve!

 Današnjemu listu je pridjana muzikalna priloga, ki se tudi posamno prodaja pri Milie-u po 30 kraje.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.